

Recommendation of the Committee of Ministers to member States on protecting the rights of migrant, refugee and asylum-seeking women and girls

Unofficial translation into Macedonian

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la protection des droits des femmes et des filles migrantes, réfugiées et demandeuses d'asile

Traduction non officielle en macédonien

Препорака на Комитетот на министри на земјите-членки за заштита на правата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил на Комитетот на министри на земјите-членки за заштита на правата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил

Source - Council of Europe [May 2022], original English and French versions

Text originated by the Council of Europe. This translation into a non-official language is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator/publisher

* * * * *

Source - Conseil de l'Europe [mai 2022], pour les versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe. Cette traduction en une langue non-officielle est réalisée avec l'accord du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur/éditeur

Препорака CM/Rec(2022)17

на Комитетот на министри на земјите-членки за заштита на правата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил

*(Усвоена од Комитетот на министри на
20.05.2022 година на 132-та седница на
Комитетот на министри*

Преамбула

Комитетот на министри, според условите од член 15. б од Статутот на Советот на Европа (ETS бр. 1),

Имајќи предвид дека целта на Советот на Европа е да постигне поголемо единство меѓу неговите земји-членки, *inter alia*, преку промовирање заеднички стандарди и развивање активности во областа на човековите права;

Потсетувајќи дека родовата еднаквост е од централно значење за заштитата на човековите права, функционирањето на демократијата и доброто владеење, почитувањето на владеењето на правото и промоцијата на одржливиот развој и благосостојба за сите;

Земајќи ја предвид Стратегијата за родова еднаквост на Советот на Европа 2018-2023 и нејзината стратешка цел да ги заштити правата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил;

Постапувајќи во согласност со Акциониот план на Советот на Европа за заштита на ранливите лица во контекст на миграцијата и азилот во Европа (20212025), а особено неговата цел да се идентификуваат и да се делува на слабите точки во процедурите за азил и миграција;

Имајќи ги предвид задолженијата и обврските преземени од државите во согласност со релевантните конвенции на Советот на Европа, како што се:

- Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (ETS бр. 5, 1950 година) и нејзините протоколи, земајќи ја предвид релевантната судска пракса на Европскиот суд за човекови права;
- Европската социјална повелба (ETS бр. 35, 1961 година, ревидирана во 1996 година, ETS бр. 163);
- Европската конвенција за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување (ETS бр. 126, 1987 година);
- Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговијата со луѓе (CETS бр. 197, 2005 година);
- Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на децата од сексуална експлоатација и сексуална злоупотреба (CETS бр. 201, 2007 година);
- Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство (CETS бр. 210, „Истанбулска конвенција“, 2011 година); и
- Конвенцијата на Советот на Европа против трговија со човечки органи (CETS бр. 216, 2015 година);

Потсетувајќи на следните препораки на Комитетот на министри до земјите-членки на Советот на Европа:

- Препорака Rec(2002)5 за заштита на жените од насилство;
- Препорака CM/Rec(2010)10 за улогата на жените и мажите во спречувањето и решавањето на конфликти и во градењето на мирот;
- Препорака CM/Rec(2012)12 во врска со странските затвореници;
- Препорака CM/Rec(2015)1 за интеркултурна интеграција;
- Препорака CM/Rec(2019)1 за спречување и борба против сексизмот;
- Препорака CM/Rec(2019)4 за поддршка на младите бегалци во транзиција кон полнолетство; и
- Препорака CM/Rec(2019)11 за ефективно старателство за деца без придружба и разделени деца во контекст на миграција;

Потсетувајќи на релевантните резолуции и препораки на Парламентарното собрание, Конгресот на локални и регионални власти и Конференцијата на меѓународните невладини организации (МНВО) на Советот на Европа;

Потсетувајќи на:

- Конвенцијата на Обединетите нации за статусот на бегалците (1951) изменета со нејзиниот Протокол од 1967 година;
- Конвенција на Меѓународната организација на трудот за домашни работници бр. 189 (2011);
- Конвенцијата на Обединетите нации за елиминација на сите форми на дискриминација врз жените („CEDAW“, 1979 година) и нејзиниот Факултативен протокол (1999 година), како и релевантните општи препораки на CEDAW конкретно поврзани со оваа препорака;
- Конвенцијата на Обединетите нации за правата на детето (1989 година) и нејзините факултативни протоколи (2000, 2011 година);

- Конвенцијата на Обединетите нации за правата на лицата со попреченост (2006 година);
- Резолуцијата 1325 на Советот за безбедност на Обединетите нации за жените и мирот и безбедноста (2000 година);
- релевантните одредби од Глобалниот договор на Обединетите нации за бегалци (2018 година) и од Глобалниот договор на Обединетите нации за безбедна, уредна и редовна миграција (2018 година); и
- други релевантни документи поврзани со миграцијата изготвени во рамките на Обединетите нации;

Имајќи го предвид Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации „Насоки за меѓународна заштита бр. 1: родово прогонство во контекст на член 1А (2) од Конвенцијата од 1951 година и/или нејзиниот Протокол од 1967 година во врска со статусот на бегалците“, од 07.05.2002 година;

Имајќи ја предвид важноста на севкупната примена и влијанието на Агендата 2030 на Обединетите нации за одржлив развој, особено цел бр. 5 за одржлив развој („Постигнување на родова еднаквост и еманципирање на сите жени и девојки“); цел бр. 10 за одржлив развој („Намалување на нееднаквоста во и меѓу земјите“), со цел 10.7 да „обезбеди уредна, безбедна, редовна и одговорна миграција и мобилност на луѓето, вклучително и преку спроведување на планирани и добро управувани миграциски политики“; и цел бр.16 за одржлив развој („Промовирање на мирни и инклузивни општества за одржлив развој, обезбедување пристап до правда за сите и градење ефективни, одговорни и инклузивни институции на сите нивоа“);

Потврдувајќи дека сите човекови права и основни слободи се универзални, неделиви, меѓусебно зависни и меѓусебно поврзани и дека нивното целосно уживање, без дискриминација по која било основа, од страна на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил треба да се гарантира;

Признавајќи го позитивниот придонес на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во европските општества и заедници;

Имајќи ги предвид длабоките промени во моделите на миграција и предизвиците што произлегуваат за земјите-членки;

Особено забележувајќи ја еволуцијата во ситуацијата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, фактот дека нивниот број достигна рекордни нивоа во 2010-тите и значителниот развој во концептите, политиките и правните инструменти поврзани со родовата еднаквост, миграцијата и азилот на сите нивоа;

Истакнувајќи дека искуството со миграцијата е различно за жените и мажите и признавајќи дека иако постоечките меѓународни стандарди за човекови права важат за сите лица во јурисдикција на државите, треба да се направат дополнителни напори за да се проценат јазовите во превенцијата и заштитата што произлегуваат од недоволната имплементација, информирање за и следење на постоечките закони и политики во однос на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил;

Истакнувајќи дека жените и девојките се изложени на континуум на насилство што е специфично за нив затоа што се жени, или кое ги погодува несразмерно, и дека таквото насилство, во оваа смисла, е родово засновано; признавајќи со сериозна загриженост дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил може да бидат особено изложени на насилство, трговија со луѓе, експлоатација и злоупотреба во нивните земји на потекло, за време на нивното патување и во земјите на транзит и/или дестинација; и забележувајќи дека тоа може да претставува сериозно кршење на нивните човекови права, особено бидејќи тие се соочуваат со тешкотии и структурни бариери во надминувањето на таквото насилство, трговијата со луѓе, експлоатацијата и злоупотребата во различни форми;

Истакнувајќи со загриженост дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил може да се соочат со повеќекратни и интерсекциски форми на дискриминација и прогон во нивната земја на потекло, за време на нивното патување и/или во нивната земја на дестинација, и нагласувајќи ја потребата за инклузивен и интерсекциски пристап кој ги зема предвид различните ситуации и лични карактеристики на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил;

Свесни за повеќекратните и интерсекциски бариери со кои се соочуваат жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во однос на еманципација и нивниот пристап и остварување на правата;

Потсетувајќи на важноста на интеграцијата и учеството на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во економскиот, социјалниот, граѓанскиот, политичкиот и културниот живот на земјата домаќин,

1. Ја заменува, со текстот на оваа препорака, Препораката Rec(79)10 до земјите-членки во врска со жените мигранти;
2. Им препорачува на владите на земјите-членки:
 - i. да ги преземат сите неопходни мерки за промовирање и примена на принципите наведени во оваа препорака и нејзиниот анекс, со цел да се осигури дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил имаат пристап и можат ефективно да ги остварат своите права;
 - ii. да осигурат дека оваа препорака е преведена на официјалните јазици на нивните земји и дека е широко распространета (во достапни формати) меѓу релевантните власти и засегнатите страни, кои се охрабруваат да преземат мерки за нејзино спроведување;

- iii. периодично, во рамките на надлежните управувачки комитет(и) и тела на Советот на Европа, да се испитуваат преземените мерки и постигнатиот напредок на ова поле.

Анекс на Препораката CM/Rec(2022)17

I. Опсег

1. Оваа препорака има за цел да ги опфати жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил.
2. Оваа препорака го потврдува отсуството на меѓународно договорена дефиниција за терминот „мигрант“.
3. За целите на оваа препорака, терминот „бегалец“ ги вклучува оние кои се признати како бегалци според Женевската конвенција од 1951 година во врска со статусот на бегалците, изменета со нејзиниот Протокол од 1967 година (во натамошниот текст „Конвенцијата од 1951 година“) или оние кои моментално имаат корист од која било алтернативна форма на меѓународна или европска хуманитарна, супсидијарна или привремена заштита. Терминот „жени и девојки кои бараат азил“ ги вклучува оние кои поднеле барање за таква заштита.

II. Хоризонтални прашања

4. Земјите-членки треба да ги земат предвид хоризонталните прашања споменати овде при спроведувањето на сите мерки дадени во овој анекс.

Недискриминација, интерсекциски прашања и елиминација на стереотипите

5. Земјите-членки треба да осигурат дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил нема да се соочуваат со дискриминација по која било основа.

6. Земјите-членки треба да применат интерсекциски пристап во сите мерки наведени во овој анекс, особено имајќи ги предвид различните ситуации и индивидуалните карактеристики на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил.

7. Се охрабруваат земјите-членки да преземат мерки за да ја подобрат можноста за пристап до нивните основни права, на жените и девојките мигранти без документи, а оние од нив кои се жртви на насилство врз жени или трговија со луѓе, да ги охрабрат да ги пријават злосторствата без да имаат страв дека ќе бидат вратени назад.

8. Во рамките на земјите и заедниците на мигрантите и на домаќините, земјите-членки треба:

8.1. да посветат посебно внимание на мерките насочени кон укинување на сите форми на стереотипи кои имаат негативно влијание врз правата на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил;

8.2. да спроведат мерки за подигање на свеста и едукација во однос на родовата еднаквост и човековите права за промовирање на дијалогот.

Девојки

9. Земјите-членки треба да усвојат пристап заснован на детските права за девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, кој ќе ја земе предвид возраста и специфичните ранливи ситуации и потреби на девојките.

10. Мерките за заштита на децата треба да се спроведуваат без дискриминација врз основа на статусот на миграција.

11. Земјите-членки треба да ги вклучат родовите размислувања во политиките, насоките и градењето капацитети за деца без придружба и одвоени деца во согласност со опсегот и мандатот на секоја национална власт со цел:

11.1. зајакнување на процедурите за идентификација, вклучително и проценка на возраста кога е соодветно, во согласност со меѓународните стандарди;

11.2. обезбедување на целосно почитување на најдобриот интерес на детето со разгледување на специфичната ситуација на секоја девојка, без разлика дали е видно без придружба, патува со друго семејство или е во брак;

11.3. осигурување дека системите за прием се сензитивни на полот и возраста на девојките кои се без придружба и одвоени и вклучување соодветни и безбедни алтернативни аранжмани за неа.

12. На децата без придружба и одвоените деца треба веднаш да им се додели независен и соодветно обучен старател.

13. Земјите-членки треба да вложат напори за да обезбедат континуиран пристап до основните услуги за девојките мигранти, бегалци и баратели на азил за да ја поддржат нивната транзиција кон полнолетство над 18-годишна возраст.

Информирање, еманципација, подигање на свеста и промоција на човековите права

14. За да се еманципираат жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил и да им се овозможи пристап до нивните права, треба да им се обезбедат релевантни и достапни информации и совети на начин и на јазик што можат да го разберат, опфаќајќи барем:

- 14.1. нивните основни човекови права како што се наведени во Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи и други релевантни инструменти, вклучително и додека жените и девојките се во притвор и прифатни установи;
- 14.2. какви било механизми за пријава и жалба, во случај на насилство или други прекршувања на правата од страна на државните органи или приватните изведувачи кои дејствуваат во име на државата, вклучително и правата на граѓански правни лекови, компензација и правна помош;
- 14.3. какви било услуги за заштита и поддршка достапни во земјата домаќин против сите форми на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе;
- 14.4. какви било расположливи и достапни јавни услуги во земјата домаќин, особено здравствена заштита, вклучувајќи ментално здравје, сексуално и репродуктивно здравје и права,¹ сензитивни на возраста и сеопфатно сексуално образование, психосоцијална поддршка, образование, обука за јазици и дигитална технологија, стручна обука, програми за интеграција, домување и вработување.

15. Се охрабруваат земјите-членки да обезбедат ресурси и алатки за зајакнување и поддршка на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, врз основа на нивните потреби и лични карактеристики.

16. Се охрабруваат земјите-членки да го олеснат пристапот на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил до дигитални услуги и врски, вклучително и до интернет, особено ако услугите и информациите се достапни исклучиво или во голема мера во дигитален формат.

Пристап до правда

17. Жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил треба да имаат пристап до национални и меѓународни граѓански, административни и кривични правни лекови, со цел ефективно да ги остварат своите права и/или да преземат мерки во случај на повреда на тие права во согласност со релевантните национални и меѓународни стандарди и инструменти.

18. Треба да се овозможи пристап до правен совет и бесплатна правна помош, под условите предвидени со внатрешното право, со цел да се поддржат жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се жртви на какви било форми на насилство врз жените и трговија со луѓе, преку кривична, управна и граѓанска постапка, како што е соодветно, вклучително и барање за надомест на штета и правен надомест против сторителите.

19. Преведувачите, вклучително и толкувачите на знаковен јазик, правните професионалци и интеркултурните посредници, сите професионалци и по можност жени, треба да бидат достапни за да им помогнат на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, кои бараат заштита, кога поднесуваат првични жалби, во текот на судскиот процес и при барањето репарации, како и во контекст на процедурите за утврдување азил, под условите предвидени со внатрешното право.

¹. "Сексуално и репродуктивно здравје и права (SRHR)" во контекст на Пекиншката платформа за акција и Програмата за акција на Меѓународната конференција за население и развој (ICPD) и резултатите од нивните конференции за преглед. Ова важи и за став 68.

20. Земјите-членки треба да осигурат дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил добиваат поддршка како баратели, обвинети или сведоци во текот на граѓанските, административните или кривичните постапки под исти услови како и државјаните.

21. Треба да се усвои интересекциски и родово сензитивен пристап кон жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил при утврдување на нивната индивидуална ситуација и потреби, во граѓански, управни и кривични постапки, особено кога одлуките имаат влијание врз нивниот правен статус.

Вештачка интелигенција, автоматско одлучување и заштита на податоците

22. Земјите-членки треба да осигурат дека е спроведена проценка на влијанието на човековите права, со перспектива на родова еднаквост, пред воведувањето на вештачка интелигенција и автоматизирани системи за одлучување во областа на миграцијата.

23. Секој дизајн, развој и примена на вештачка интелигенција и автоматизирани системи за одлучување од страна на јавниот или приватниот сектор или од давателите на услуги и изведувачите треба да биде недискриминаторски, во согласност со принципите за приватност, транспарентен и да има јасни механизми за управување, во контекст на:

23.1. донесување одлуки за контрола на границата и имиграцијата, вклучително и одлуки кои се однесуваат на влез или враќање;

23.2. управување со миграцијата, вклучително и употреба на биометриски информации;

23.3. полициско работење и безбедност на жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил;

23.4. обезбедување услуги за жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил.

24. Релевантните граѓански организации на жените мигранти, бегалци и баратели на азил треба да бидат вклучени во дискусиите за развојот и примената на новите технологии кои ги засегаат.

25. Во однос на заштитата на податоците и имајќи ги предвид посебните ситуации на ранливост на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, релевантните органи треба да:

25.1. осигурат доверливост, безбедност и воопшто заштита на личните податоци во согласност со внатрешното право и важечките меѓународни обврски;

25.2. не префрлаат такви податоци во земјата на потекло без валидна правна основа и без објаснување на засегнатото лице, на јазик што го разбира, кои податоци се пренесуваат, за која цел и под кои услови, вклучително и обезбедување на лицето со можност да ги оствари своите права, особено правата за пристап, приговор, барање правен лек или барање помош од надзорен орган доколку не се применува законски исклучок.

Соработка со граѓанското општество

26. Земјите-членки треба да соработуваат и да ги поддржуваат организациите на жените мигранти и бегалци, организациите за правата на жените и другите граѓански организации кои ги поддржуваат универзалните човекови права на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил и кои ги бранат и овластуваат.

27. Организациите на жените мигранти и бегалци, вклучително каде што е соодветно,² женските организации на Ромите и патниците, треба да се консултираат кога се осмислуваат политики за миграција, азил и интеграција.

Собирање податоци, истражување и следење

28. Земјите-членки треба да поддржат собирање податоци, поделени барем по возраст и пол, за прашањата за миграција, бегалци и азил, особено за жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе, и да обезбедат усогласеност со важечките услови за заштита на податоците.

29. Истражувањето, следењето и евалуацијата на политиките за миграција, интеграција и азил од перспектива на родова еднаквост, особено во однос на спречување на какво било прекршување на основните права на жените и девојките, треба да бидат поддржани и да имаат соодветни ресурси на сите нивоа.

30. Собраните податоци и резултатите од таквото истражување и евалуација треба да се користат за понатамошен развој и прилагодување на јавните политики во овие области на сите нивоа.

III. Заштита и поддршка

31. Земјите-членки треба да ги заштитат жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил од сите форми на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе.

32. Треба да се преземат мерки за заштита на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил од говор на омраза и сексизам.

33. Земјите-членки треба да развијат конкретни мерки за борба против сексуалната експлоатација на жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил, вклучувајќи ја и побарувачката за таква експлоатација; ова опфаќа заштитни, казнени, превентивни и едукативни мерки. Земјите-членки, исто така, треба да спроведат мерки за зголемување на мониторингот и свеста, со цел да се овозможи идентификација на жртвите и да се овозможи соодветна поддршка и закрепнување.

34. Земјите-членки треба да осигурат дека културата, обичаите, религијата, традицијата или таканаречената „чест“ не се сметаат за оправдување за каква било експлоатација или акти на насилство врз жените и девојките.

35. Земјите-членки треба да обезбедат ефективен пристап за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, со или без деца, до засолништа за жртви на насилство врз жени, вклучително и трговија со луѓе, без оглед на нивниот правен статус.

36. Треба да се обезбедат општи и специјалистички услуги за поддршка на жртвите на насилство врз жените и жртвите на трговија со луѓе, вклучително и оние кои се сместени во транзитни, приемни и сместувачки капацитети. Ова вклучува минимум краткорочна и долгорочна психолошка поддршка и здравствена заштита, вклучително и грижа за менталното здравје, грижа

². Термините „Роми и патници“ се користат во Советот на Европа за да ја опфатат широката разновидност на групите опфатени со работата на Советот на Европа на ова поле: од една страна а) Роми, Синти/Мануш, Цале, Кале, Романичалс, Бојаш/Рудари; б) Балкански Египќани (Египќани и Ашкали); в) Источни групи (Дом, Лом и Абдал); и, од друга страна, групи како што се патниците, Јенишите и народите означени под административниот термин „Gens du voyage“, како и лицата кои се идентификуваат како Цигани. Ова е објаснувачка фуснота, а не дефиниција за Роми и/или патници.

за траума, сексуално и репродуктивно здравје, непосредна медицинска поддршка и собирање форензички докази во случаи на силување и сексуален напад, како и советување и совет.

37. Земјите-членки треба да им овозможат на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил пристап до достапните шеми за компензација, мерки или други програми насочени кон интеграција или реинтеграција на жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе, во согласност со внатрешното право.

38. Земјите-членки треба да се погрижат на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил да не им се наметнуваат казни, вклучително и губење на правото на законска миграција или статусот на бегалци, како последица на нивната експлоатација како жртви на трговија со луѓе.

39. Треба да се усвои повеќеагенциски пристап, насочен кон жртвите, кој спречува секундарна виктимизација и е насочен кон еманципација на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, инклузивен за организациите на жените мигранти и бегалци, во однос на прашањата поврзани со нивната заштита и поддршка.

40. Обуката и подигањето на свеста за прашања поврзани со насилството врз жените, трговијата со луѓе, родовата еднаквост и интеркултурните прашања треба да бидат соодветно финансирани и обезбедени до сите релевантни органи и персонал за да се овозможи:

40.1. навремено да се идентификуваат жртвите, каде што е можно во соработка со релевантни организации за поддршка, да се спроведат проценки на ризик, да се информираат жртвите за нивните права, да се упатат до релевантните органи и да се обезбеди заштита, третман и грижа за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се жртви за какви било форми на насилство, вклучително и трговија со луѓе;

40.2. да се има свест за тешкотиите со кои жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил може да се соочат при откривањето инциденти на насилство врз жени и трговија со луѓе, поради нивниот несигурен правен статус, недостапноста на квалитетни услуги за преведување, недостаток на познавање на нивните права и за релевантноста на нивните искуства со насилство во врска со одлуките за миграција/азил, социјалната стигма, сиромаштијата и недостатокот на поддршка за нив.

41. Во сите релевантни државни и приватни институции треба да постојат лесно достапни механизми за да се овозможи инцидентите на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, да бидат пријавени кај персоналот и од страна на персоналот. Земјите-членки треба да обезбедат пристап до телефонски линии за помош сензитивни на возраста и полот, процедури за упатување до други соодветни агенции и медицински и психолошки третман за да се олесни пријавувањето.

42. Треба да се спроведе индивидуална проценка на ризикот и управување со ризикот од насилството врз жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, водејќи сметка за нивната потенцијално зголемена ранливост, особено поради нивниот несигурен правен статус.

Вонредна состојба и управување со кризи

43. Во ситуации на кризи поврзани со јавно здравје, климатски промени и хуманитарни кризи, земјите-членки треба да го земат предвид зголемениот ризик од родово засновано насилство, вклучително и трговија со луѓе, сиромаштија и бездомништво за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, и затоа треба:

43.1. да ги земат предвид ситуацијата и потребите на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во мерките за управување со кризи и закрепнување, вклучително и заштитата на правата, особено правата на здравје, засолниште, безбедност на храна, вода, економска еманципација и пристап до правда и до специјализирани услуги за

поддршка на жените жртви на насилство, квалификувајќи ги како основни услуги и гарантирајќи нивна континуирана достапност;

43.2. да осигурат дека мерките преземени за време на криза и секоја вонредна состојба што следи се во согласност со меѓународните обврски поврзани со човековите права на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил;

43.3. да осигурат дека во такви ситуации се консултираат релевантните граѓански организации на жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил.

IV. Пристигнување

Информации пред пристигнување

44. Земјите-членки треба да осигурат дека при процедурите за имиграција треба да ги земаат предвид специфичните ситуации, карактеристики, потреби и ранливости на жените и девојките и дека се сензитивни на возраста и полот.

45. Земјите-членки треба да обезбедат достапни информации за условите што овозможуваат легален влез и престој на нивната територија.

Транзитни и прифатни објекти

46. Надлежните органи треба да осигурат дека аранжманите за транзит, прием, сместување и преглед се сензитивни на возраста и полот. Процесот на скрининг треба особено да ја олесни идентификацијата на жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, што е можно поскоро и да осигури дека барањата за заштита на жените се обработуваат брзо и ефикасно. Ова треба да се направи на безбеден, доверлив начин насочен кон жртвите. Треба да се обезбедат услуги за поддршка на жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе, како што е наведено во став 36 од овој анекс.

47. Објектите за прием и сместување треба да се наоѓаат во области каде што жените и девојките се безбедни и можат да пристапат до релевантни услуги и информации во однос на здравјето, вклучително и сексуално и репродуктивно здравје, социјална и правна помош, образование и основни трговски објекти.

48. Специфичните потреби и безбедносните грижи на жртвите на сите форми на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, и сите други релевантни посебни потреби поврзани, на пример, со бременост, инвалидитет или специфични здравствени потреби, треба да се земат предвид при определување на станбени сместувања и пристап до услуги. Жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, треба да бидат сместени во специјализирани установи.

49. Во овие објекти треба да се обезбеди персонал, по можност жени, обучени за човекови права, родова еднаквост и насилство врз жените, вклучително, доколку е соодветно, адвокати, социјални работници, интеркултурни посредници, преведувачи, полицајци и чувари.

50. На жените и девојките во транзитни и прифатни објекти треба да им се понудат соодветни и безбедни простори за живеење. Треба да се обезбедат посебни, безбедни места за спиење и санитарни простори, како и други безбедни простори за самохраните жени со или без деца (до 18 години). Другите елементи што треба да се обезбедат вклучуваат пристап до природна и вештачка светлина, доволна вентилација и греење, чист кревет и постелнина, пристап до чисти, добро осветлени тушеви и тоалети и достапност на основен санитарен комплет/хигиенски производи бесплатно и редовно. По потреба треба да се обезбеди основна исхрана и облека за доенчиња.

51. Жените и девојките во транзитни и прифатни установи треба да имаат пристап до систем за жалби/пријави во врска со насилство или други прекршувања на правата, при што жалбите се истражуваат и се упатуваат до полицијата каде што е релевантно, вклучувајќи, каде што е соодветно, пристап до правна помош. Исто така, треба да се олесни упатувањето на жените и девојките во невладини организации, особено во здруженијата за поддршка на жртвите.

52. Земјите-членки треба да осигурат дека капацитетите и услугите за транзит, прием и сместување се предмет на редовен независен мониторинг, вклучително и кога таквите услуги ги обезбедуваат приватни изведувачи, со цел да се обезбеди усогласеност со стандардите за заштита наведени во овој анекс.

53. Секогаш кога жените и девојките мигранти, бегалци или баратели на азил се лишени од слобода во транзитни, прифатни или сместувачки центри, земјите-членки треба исто така да обезбедат усогласеност со одредбите содржани во ставовите од овој анекс во врска со притворот.

Азил

54. Земјите-членки треба да усвојат и имплементираат стандарди, практики и процедури за азил сензитивни на возраста и полот.

55. Жените и девојките треба да имаат пристап до информации и процедури за азил и заштита на одредени локации на границите и на територијата на земјите-членки.

56. Треба да се обезбеди можноста жените и девојките да поднесат барање за азил независно од нивниот брачен другар, партнер, како што е признаено со внатрешниот закон или родители, и тие треба да бидат свесни за ова право.

57. Земјите-членки треба да обезбедат родово сензитивно толкување на Конвенцијата од 1951 година, особено во однос на основите за азил и во однос на признавањето на родовото насилство, вклучително и трговијата со жени и девојки, како можна форма на прогон во смисла на член 1А, став 2, од Конвенцијата од 1951 година.

58. Земјите-членки треба да вложат напори да развијат сеопфатни родово-сензитивни прирачници во сите фази од процесот на азил, вклучително и услуги за прием и поддршка, скрининг, определување на „безбедни“ земји заради забрзани или суспензивни процедури, притвор, утврдување статус, судење и враќање, и обука за целиот релевантен персонал во однос на таквите упатства.

59. Жените службеници за азил и преведувачи треба да им бидат достапни на жените баратели на азил, кои треба да бидат информирани кога постои оваа можност.

60. По барање треба да се овозможат одделни интервјуа за жени и мажи од исто семејство, во отсуство на деца. Жените треба да бидат информирани за оваа можност и да се гарантира доверливоста. Истиот принцип треба да се применува и за малолетните мажени девојки.

61. При обработката и утврдувањето на барањата за азил, треба да се земат предвид:

61.1. Личните околности на апликантот и индивидуална проценка на ризикот;

61.2. Релевантни информации за земјата на потекло, вклучително и во врска со родовата еднаквост и правата на жените. Ова може да опфати пристап до правдата, правната рамка и нејзината имплементација, достапната социјална, економска и друга поддршка и каква било форма на повеќекратна и интерсекциска дискриминација и/или патријархални ставови со кои веројатно ќе се сретнат жените и девојките.

62. Доколку одлуката за статусот на бегалец на жена или девојка е негативна, земјите-членки треба да се погрижат таа да има ефективна можност да побара дополнителна или споредна заштита.

Прекугранични мерки

63. Се охрабруваат земјите-членки да учествуваат во програмите за преселување, да обезбедат дополнителни насоки за прием и да промовираат правни насоки за да се обезбеди безбеден транзит за жените и девојките.

64. Се охрабруваат земјите-членки да финансираат специфична помош и програми за хуманитарна преселба за жени и девојки кои се жртви или се изложени на ризик на насилство врз жени или трговија со луѓе, вклучително и за целите на сексуална експлоатација.

65. Се охрабруваат земјите-членки да воспостават и имплементираат ефективни механизми за прекугранична заштита за жртвите на насилство врз жени и трговија со луѓе, вклучително и трговија со цел сексуална експлоатација.

V. Престој и интеграција

Здравствени услуги

66. Властите треба да се погрижат здравствената заштита да ги земе предвид ситуацијата и личните карактеристики на жените и девојките мигранти и да биде сензитивна на возраста и полот.

67. Основните здравствени услуги, вклучително и примарна нега, итна и непосредна нега, палијативна нега и третман или помош неопходна од јавно здравствени причини, треба да им се обезбедат на сите жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил.

68. Земјите-членки треба да им овозможат на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, кои се легално присутни на нивната територија, ефективен пристап до квалитетни здравствени услуги сензитивни на возраста и полот. Ова треба да ги опфати особено услугите и правата на менталното здравје, сексуалното и репродуктивното здравје, здравствените услуги за време и по бременоста и услугите поврзани со искуства од насилство врз жените. Земјите-членки, исто така, треба да се обидат да обезбедат такви услуги за жените и девојките мигранти кои се со нелегален престој.

69. Пристапот до основната здравствена заштита во принцип не треба да зависи од добивање овластување од органот за имиграција или дозвола од кое било друго лице освен засегнатата жена. Третманот на малолетните девојки може да биде предмет на согласност на родител или независен старател, секогаш имајќи го предвид најдобриот интерес на детето.

70. Земајќи ги предвид јазичните, економските и културните бариери или инвалидитети, земјите-членки треба да се погрижат жените да дадат претходна, слободна и информирана согласност за каква било медицинска интервенција, освен кога поинаку не се бара со закон.

Социјални услуги, социјално осигурување и домување

71. Во какви било одлуки кои се однесуваат на безбедноста и благосостојбата на жените и девојките, вклучително и одлуките донесени од социјалните служби и во однос на социјалната сигурност, нивните потреби треба да бидат приоритет.

72. Се охрабруваат земјите-членки да осигурат статусот на миграција да не се користи за дискриминација во однос на пристапот до шемите за домување и социјална помош за жените мигранти, бегалци и баратели на азил кои се законски присутни во земјата.

Интеграција и учество

73. Земјите-членки треба да осигурат дека секое дете родено на нивна територија има право да биде регистрирано веднаш по раѓањето и право на државјанство.

74. Поради постојаните стереотипи и постојните нееднаквости во пристапот до граѓанските права и учеството во политичките одлуки, кои се уште посериозни за жените мигранти и бегалки, земјите-членки треба да преземат чекори за да осигурат дека оние жени мигранти и бегалки кои имаат право на глас и се кандидираат на локални, регионални, национални или европски избори се свесни за своите права и можат да учествуваат без каква било форма на дискриминација.

75. Властите треба да ги охрабрат и поддржат иницијативите насочени кон еманципација на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во нивните семејства, во нивните заедници и во општеството во целина, преку развивање на нивната самодоверба и самоопределување и со заштита на жените и девојките од негативна социјална контрола. Ова може да вклучува учество во локални, културни или женски здруженија, спортски клубови, младински клубови и други организации.

76. Треба да се воспостават и поддржат јавни и приватни програми за обука, менторство и други програми за поддршка насочени кон жените и девојките мигранти и бегалци, особено со цел да се промовираат позитивни модели и перспективни практики на интеграција.

77. Придонесот што жените и девојките мигранти и бегалци го даваат во општеството, економијата и културата во заедниците домаќини треба да се истакне како начин да се олесни нивната интеграција и зајакнување.

Образование

78. Властите треба да осигурат девојките мигранти, бегалци и баратели на азил да имаат пристап до задолжително образование еднакво на она на државјаните и треба да преземат мерки за да допрат до оние на кои можеби им бил спречен пристапот до образование во нивната земја на потекло и да им обезбедат образование или дневен престој, по можност во рамките на редовните образовни структури.

79. Онаму каде што е соодветно, жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил треба да имаат пристап до секое достапно дополнително или високо образование, стручна обука, потрага по знаење, преквалификација и рехабилитација обезбедени од надлежните служби.

80. Се охрабруваат земјите-членки да преземат чекори за да го олеснат признавањето и потврдувањето на постоечките стручни и академски квалификации и работно искуство во пракса на жените и девојките мигранти и бегалци, вклучително и преку иницијативи како што е Европскиот пасош за квалификации за бегалци на Советот на Европа.

81. Со оглед на тоа дека способноста да се комуницира на јазикот на земјата домаќин е од суштинско значење, земјите-членки треба да обезбедат пристап до соодветен број часови на квалитетна јазична обука и програми за интеграција на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил, за да ја промовираат нивната еманципација и заштита. Курсевите за писменост, математика и дигитални вештини во согласност со нивните потреби, исто така, треба да се обезбедат што е можно поскоро по пристигнувањето во земјата домаќин.

82. Пристапот до програмите и мерките наведени во ставовите 79, 80 и 81 за мигранти со нелегален престој е предмет на внатрешните закони.

Вработување и економска еманципација

83. Земјите-членки треба да преземат мерки за спречување на дискриминацијата и се охрабруваат да го промовираат пристапот до вработување за жените мигранти и бегалци кои со законски престој во земјата, уште од раната фаза во процесот на миграција.

84. Земјите-членки треба да ги почитуваат обврските во врска со правото на работа и самовработување за жените и девојките бегалци утврдени со Конвенцијата од 1951 година и треба да размислат за отстранување на бариерите за работа со кои се соочуваат другите жени и девојки мигранти откако биле присутни на територијата за одредено време.

85. Во однос на оние жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил на кои им е дозволено да работат според внатрешното законодавство на земјите-членки, треба да им се обезбедат пристојни и достоинствени работни услови, вклучувајќи:

85.1. преземање мерки за регулирање и подобрување на нивните работни услови и за елиминирање на сите форми на трудова експлоатација и дискриминација, вклучително и кога тие се повеќекратни и интерсекциски;

85.2. поддршка за пристап до пазарот на труд преку самовработување и претприемништво, обезбедувајќи им исти можности за стручна обука, потрага по знаење, шеми за микрокредити, заеми за стартапи и развој на бизнисот како оние за националните работници, и поддршка на волонтерство, практиканство, стажирање и програми за вработување;

85.3. олеснување на пристапот до пазарот на трудот преку преземање чекори за да се осигури дека тие имаат пристап до мерките за рамнотежа помеѓу работата и животот, вклучително и договори за отсуство за нега и флексибилни работни услови каде што е можно, и обезбедување пристап и уживање во установите за згрижување деца на еднаква основа со националните работници.

86. Земјите-членки треба да ги имплементираат одредбите од релевантните национални и меѓународни стандарди насочени кон заштита на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се домашни работници од дискриминација, експлоатација и злоупотреба.

87. Се охрабруваат земјите-членки да обезбедат пристап до финансиски услуги и основна обука за финансиска писменост на жените мигранти, бегалци и баратели на азил, за да им овозможат да ги користат опциите за штедење и кредит и подобро да го контролираат и управуваат својот приход и притоа да се еманципираат.

Дозволи за престој

88. Земјите-членки треба да осигурат дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил на кои им е одобрена дозвола за престој врз основа на семеен однос имаат право на социјални, економски и работнички права и бенефиции со автономен статус.

89. Земјите-членки треба да ги преземат неопходните мерки за да осигурат дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се жртви на насилство и чијшто статус на престој зависи од статусот на брачниот другар или партнерот, како што е признаено со внатрешното право, во случај на растурање на бракот или врската, во случај на особено тешки околности, по барање, се доделува автономна дозвола за престој без оглед на времетраењето на бракот или врската. Условите во врска со доделувањето и времетраењето на таквите автономни дозволи за престој се утврдени со внатрешен закон. Жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил треба да бидат свесни за ова право.

90. Земјите-членки треба да осигурат дека жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се жртви на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, добиваат обновлива дозвола за престој, кога надлежниот орган смета дека нивниот престој е неопходен поради нивната лична ситуација и/или кога надлежниот орган смета дека нивниот престој е неопходен за целта на нивната соработка во истрага или кривична постапка.

91. Доказните критериуми и прагот за давање дозволи за престој треба да бидат реални и сензитивни на индивидуалната ситуација на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил. Одговорните законски агенции треба да бидат соодветно обучени за таа цел.

92. Земјите-членки треба да ја олеснат можноста жртвите на принуден брак донесени во друга земја заради бракот и кои, како резултат на тоа, го изгубиле својот статус на престој во земјата каде што вообичаено престојуваат, да го вратат тој статус. Ова исто така треба да се однесува, како што е соодветно, за оние кои можеби ја изгубиле својата националност.

93. Се охрабруваат земјите-членки да осигурат безбеден престој на независна основа на жените и девојките мигранти и бегалци кои се присутни во земјата долго време, вклучувајќи ги и жените и девојките без државјанство. Безбедноста на престојот треба особено да се осигура за жртвите на насилство врз жените чии деца се државјани на земјата домаќин, вклучително и кога ќе го изгубат старателството над своите деца за време на постапките за разделување/постапки од семејното право.

94. Се охрабруваат земјите-членки да обезбедат насоки за натурализација и да преземат мерки за да осигурат дека жените и девојките мигранти и бегалци нема да се соочат со родови пречки во овој поглед.

Семејно обединување

95. Имајќи во предвид дека семејното обединување може да биде и безбеден пат кон безбедноста за жените и девојките мигранти и бегалци и заштитен фактор во земјата домаќин, земјите-членки треба да обезбедат право на семејно обединување за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во согласност со обврските од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи и релевантното меѓународно право. Во овој поглед, земјите-членки треба:

95.1 да осигурат дека жените и девојките се свесни за нивните права во однос на семејното обединување и имаат пристап до правен совет и помош за остварување на тие права;

95.2 да го земат во предвид прифаќањето или барањето трансфер на барањата за азил за да се овозможи семејно обединување на жени и девојки мигранти, бегалци и баратели на азил разделени за време на нивните патувања;

95.3 да се обидат да обезбедат во рамките на нивните внатрешни закони, правни насоки за почитување на семејниот живот на жените и девојките мигранти кои легално престојуваат на нивната територија, особено преку обезбедување на најблиските и зависни членови на семејството можност да мигрираат со нив или да им се придружат во земјата домаќин.

Притвор

96. Во однос на сите форми на лишување од слобода, земјите-членки треба да усвојат пристап сензитивен на возраста и полот кој ќе ги земе предвид индивидуалната ситуација и личните карактеристики на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил. Земјите-членки,

исто така, треба да ги обезбедат следните услуги за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои се лишени од слобода:

- 96.1. пристап до информации за нивните права и, како што е соодветно, за правна помош и правен совет, како што е наведено во став 14 од овој анекс;
- 96.2. пристап до мерките за спроведување на законот и до ефективни механизми за пријава и жалби, вклучувајќи упатување и истражување на тие жалби од страна на полицијата и, каде што е релевантно, пристап до правна помош;
- 96.3. пристап до здравствени услуги, телефонски линии за помош и соодветна поддршка за траума и советувалишта;
- 96.4. присуство на женски персонал меѓу граничните, миграциските и другите полициски или притворски службеници, како и меѓу социјалните работници и преведувачи секогаш кога е можно;
- 96.5. пристап до телефонски и/или интернет за информирање на роднина или друга страна за нивното лишување од слобода, како и до конзуларна помош;
- 96.6. можност да останат во значаен контакт со надворешниот свет, вклучувајќи посети, редовен пристап до телефон или до нивните мобилни телефони или до интернет.

97. Земјите-членки треба да обезбедат местата на лишување од слобода, вклучително и административните објекти за притвор, да бидат предмет на редовен независен мониторинг.

98. Во случај да се користи административен притвор според законодавството за имиграција, кое треба да биде само мерка на последна инстанца, семејствата не треба да се раздвојуваат и треба да се обезбедат посебни безбедни зони за жените и девојките во просториите за притвор, каде што нивната приватност е загарантирана и кои соодветно ги задоволуваат нивните специфични потреби. Девојките без придружба или разделени, како општо правило, не треба да бидат притворени.

99. Во секој случај треба да се обезбедат ефективни алтернативи на административниот притвор за жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил кои биле жртви на тортура или насилство врз жени, вклучително и трговија со луѓе, бремени жени и доилки, постари жени и жени со попреченост.

100. Земјите-членки треба да обезбедат условите за живот во центрите за притвор за имиграција да ги одразуваат барем оние наведени во ставовите 46 до 52 од овој анекс (транзитни и прифатни објекти).

101. Жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во административен притвор по можност треба да бидат сместени во центри дизајнирани специјално за таа цел. Треба да се внимава при дизајнот и распоредот на просториите за да се избегне, колку што е можно, каков било впечаток на средина слична на затвор. Во рамките на притворниот центар, на жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил треба да им се ограничи колку што е можно помалку слободата на движење.

102. На жените и девојките мигранти, бегалци и баратели на азил во административен притвор треба да им се понудат соодветни активности и тие, во принцип, треба да имаат слободен пристап до вежбање на отворено во текот на денот.

VI. Враќање

103. Доброволното враќање треба да биде претпочитана опција. Враќањето секогаш треба да се врши безбедно и достоинствено, во согласност со принципот на *не-враќање*. Затоа, земјите-членки треба да осигурат дека жените и девојките мигранти и баратели на азил нема да бидат

вратени или отстранети во земја каде што нивниот живот би бил загрозен или каде што би можеле да бидат подложени на акти на тортура или нечовечно или понижувачко постапување или казнување, вклучително и оние дела кои непропорционално влијаат врз жените и девојките или се насочени кон нив затоа што се жени или девојки.

104. Во однос на враќањето, треба да се посвети соодветно внимание на релевантните обврски за човековите права, особено правото на семеен живот, во согласност со меѓународното право и судската пракса на Европскиот суд за човекови права, и на ранливата ситуација на лицето, особено во однос на нивната здравствена состојба, вклучувајќи, на пример, бременост. Во однос на враќањето на девојките, најдобриот интерес на детето треба да биде приоритет.

105. Препознавајќи ги посебните тешкотии со кои се соочуваат жртвите на насилство врз жените, вклучително и трговијата со луѓе, при целосно откривање на основите за нивното барање за меѓународна заштита, земјите-членки треба да воспостават безбедни, доверливи процеси и процеси фокусирани на жртвите, за да се минимизира ризикот од *враќање*.

106. Земјите-членки треба да осигурат дека забрзаните и несуспензивните процедури не се спроведуваат пред завршувањето на индивидуалната проценка на потребите за меѓународна заштита, особено ако има знаци на насилство врз жените, вклучително и трговија со луѓе.

107. Земјите-членки треба да ја предвидат можноста за суспендирање на мерките за протерување на жените мигранти врз основа на нивниот статус како зависни од брачен другар, партнер како што е признаено со внатрешното право, родител или друг член на семејството, со цел да им се овозможи да аплицираат за независна дозвола за престој.

108. Онаму каде што соодветните органи сметаат дека е неопходно, враќањето треба да биде придружено со одржливи мерки за реинтеграција и помош во земјите-членки на враќање. Земјите-членки на враќање треба особено да ги преземат неопходните мерки за да овозможат признавање на сите добиени дипломи или квалификации.